

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ Κ. ΣΗΜΙΤΗ

6 Νοεμβρίου 2023

[...]

1. Σήμερα τιμούμε έναν πρωτεργάτη της σύγχρονης, ευρωπαϊκής, δημοκρατικής Ελλάδας. Ως ιστορικοί, ως κοινωνικοί επιστήμονες έχουμε σταθεί στο έργο του Κώστα Σημίτη. Και οι επόμενοι θα συνεχίσουν ασφαλώς να κάνουν το ίδιο. Έχουμε αποτιμήσει τα μεγάλα και έχουμε επισημάνει τις σκιές και τις αστοχίες. Και επειδή τα μεγάλα είναι πραγματικά μεγάλα, ιστορικοί σταθμοί στην πορεία της Ελλάδας, σήμερα είμαστε εδώ για να τιμήσουμε τον πολιτικό Κώστα Σημίτη και να υπογραμμίσουμε το χρέος μας προς τον πρωθυπουργό Κώστα Σημίτη.

2. Η Α.Δ. μάς θύμισε την πολιτική διαδρομή του [.....]

3. Ωστόσο, η πρωθυπουργία Σημίτη 1996-2004 δεν ήταν στενά μια οκταετία διακυβέρνησης ΠΑΣΟΚ. Ήταν κάτι παραπάνω: μια ιδιαίτερη περίοδος, η «περίοδος Σημίτη». Η ιδιαιτερότητα έγκειται στην «έκτακτη εντολή» που πήρε δύο φορές από το εκλογικό σώμα. Εντολή που υπερέβαινε τον κομματικό χώρο του ΠΑΣΟΚ στον οποίο όπως είναι γνωστό ξεκίνησε από θέση μειοψηφίας. Ήταν με άλλα λόγια, από εκείνες τις ιδιαίτερες ιστορικές στιγμές που οι ανάγκες ενός τόπου, μιας κοινωνίας, συμπυκνώνονται σε δυο-τρεις ζωτικούς στόχους, από την επίτευξή των οποίων εξαρτάται η πορεία της χώρας για δεκαετίες. Οι πολίτες αισθάνονταν ή διαισθάνονταν ότι η Ελλάδα κινδυνεύει να μείνει πίσω, να χάσει την επαφή με τις βασικές τάσεις της εποχής, και επιλέγει έναν Ηγέτη, τον Κώστα Σημίτη συγκεκριμένα την εποχή εκείνη, να αποτρέψει τον κίνδυνο. ΟΝΕ και Ευρώ, άρα δημοσιονομικό συμμάζεμα, εκσυγχρονισμός και μεγάλα έργα υποδομής, νέο πνεύμα εξωτερικής πολιτικής, Κυπριακό και ελληνοτουρκικές σχέσεις. Αυτά ήταν τα ορόσημα της πρωθυπουργίας του Κ.Σ. Οι εθνικοί στόχοι είναι συνήθως ανελαστικοί, υπερβαίνουν την τρέχουσα διαχειριστική πολιτική, οι επιλογές γίνονται πιο σκληρές, οι χρόνοι αυστηρότεροι, και η ποικιλία των μέσων για την επίτευξή τους πιο περιορισμένη.

4. Ο Κ. Σ. ανταποκρίθηκε στο αίτημα του καιρού του, με τον προσωπικό δικό του τρόπο.

Με μια σταθερή προσήλωση στον στόχο και ακατάβλητο πείσμα, με μεθοδικότητα και πολιτική αποφασιστικότητα- όχι μόνο στα θέματα της ΕΕ, ας θυμηθούμε ότι πόσο ανυποχώρητος στάθηκε στην αντιπαράθεση με την ελλαδική Εκκλησία στο θέμα των ταυτοτήτων.

Με μια υψηλή αντίληψη της Πολιτικής ως αποστολής. Ως μια συλλογική περιπέτεια με ιστορικό βάθος και στρατηγικό μέλλον που ξεπερνά τα τρέχοντα και τις συγκυρίες..

Συνένωσε τον Πατριωτισμό με τον Ευρωπαϊσμό κατά τρόπο ακατάλυτο.

Παρέμεινε διανοούμενος και κατά τούτο προσπαθούσε να παρακολουθεί την πνευματική εξέλιξη του εθνικού και διεθνούς περιβάλλοντος εντός του οποίου δρούσε ως πολιτικός.

Ακολούθησε έναν απόλυτα ηθικό κώδικα προσωπικής συμπεριφοράς, μάλιστα σε μια πολιτισμική ατμόσφαιρα που ευνοούσε το αντίθετο.

Ο Κ.Σ. ήταν ο πρώτος Πρωθυπουργός που κατέθεσε το προσωπικό αρχείο του στα ΓΑΚ. Ήταν μια συμβολική κίνηση. Έδειχνε ότι είχε «αίσθηση του Κράτους». Ότι δεν βλέπει τη θέση που κατέχει στους θεσμούς ως ατομική υπόθεση, αλλά ως κρίκο μιας ιστορικής αλυσίδας που οφείλει να διασώσει τη μνήμη της και να συμβάλει στη συλλογική αυτογνωσία – εθνική, ιδεολογικοπολιτική, κομματική.

5. Για τον ίδιον, πυρήνας αυτής της συλλογικής αυτοσυνείδησης θα έπρεπε να είναι ένας και σαφής: Εμείς οι ίδιοι, οι Έλληνες και οι Ελληνίδες, είχαμε και έχουμε σε μεγάλο βαθμό την πολιτική ευθύνη και για τις επιτυχίες και τις αποτυχίες της Ελλάδας - αντίθετα με το στερεότυπο της αυτοθυματοποίησης, τον μύθο του «αδικημένου και εξαρτημένου έθνους» που απέδιδε και αποδίδει τις αποτυχίες στους ξένους.

Επ αυτών ο Κ.Σ. έχει γράψει σελίδες επί σελίδων. Αν θέλουμε να χαριτολογήσουμε, μπορούμε να πούμε ότι από όλες αυτές η τύχη το έφερε να αποτυπωθεί στον δημόσιο λόγο, η προβληματική, η κατά τη γνώμη μου εννοείται προβληματική φράση, «αυτή είναι η Ελλάδα». Δεν θυμάμαι καν με ποια αφορμή εκδηλώθηκε τότε η πρωθυπουργική απελπισία, αλλά ξέρουμε ότι δεν ήταν εκείνη η Ελλάδα, υπήρχε και η «άλλη Ελλάδα», που ήταν και η «Ελλάδα του Σημίτη». Δεν είναι δύο διαφορετικές Ελλάδες, αλλά μία, ενιαία και αντιφατική, που προχωρά μπροστά όταν επιτυγχάνεται μια διαδικασία «**τελεσφόρων συγκερασμών**» των αντιφάσεων της κατά την έξοχη ρήση του Κ.Θ. Δημαρά.

6. Πράγματι, έτσι η Ελλάδα προχώρησε. Με ασυνέχειες και μεταπτώσεις κατάφερε να έρθει πιο κοντά στις ανεπτυγμένες και δημοκρατικές χώρες - στα «πολιτισμένα έθνη» κατά τη ρήση του 19^{ου} αιώνα - για να λέει σήμερα: δεν ανήκομεν εις την Δύσιν. είμαστε Δύση.

Σε αυτή όμως την πορεία, υπήρχαν ιστορικές στιγμές που δεν αρκούσε ο διάχυτος, σχεδόν ασύνειδος εκσυγχρονισμός / εξευρωπαϊσμός που παράγεται από την μαζική υιοθέτηση ή τη μίμηση των προχωρημένων προτύπων της κατανάλωσης, της μόδας, των ιδεών, των καλλιτεχνικών ρευμάτων. Ούτε αρκούσαν τα ιστορικά πλεονεκτήματα της «ελληνικής περίπτωσης» που τη

διαφοροποιούσαν συνήθως από τις άλλες χώρες της Ν. Α. Ευρώπης. Ότι διαθέταμε δυτικόστροφες ελίτ αλλά και ανάλογα δυτικόστροφα μεσαία στρώματα. Ότι διαθέταμε μεγάλα δίκτυα παροικιακά, εμπορικά, ναυτικά. Και κυρίως, ότι είχαμε το αίσθημα πως ανήκουμε δικαιωματικά στην Ευρώπη λόγω κλασσικής Ελλάδας.

Όλα αυτά υπήρχαν βεβαίως, αλλά η «περίοδος Σημίτη» ήταν μια από εκείνες τις στιγμές που η Ελλάδα χρειαζόταν ένα άλμα, μια α-συνέχεια, μια τομή με βαθιά γεωπολιτική σημασία. Από εκείνες που «κλειδώνουν» την πορεία της χώρας για τις επόμενες δεκαετίες. Και σε τέτοιες στιγμές ο ρόλος της Ηγεσίας είναι πράγματι καθοριστικός. Σε τέτοιες στιγμές ξεχώρισαν οι σημαντικοί Πρωθυπουργοί της εθνικής μας διαδρομής. Ανάμεσά στου ο Κ.Σ. , πρωθυπουργός του ευρώ, των μεγάλων έργων και της νέας αντίληψης για την εξωτερική πολιτική– με πιο συγγενή από την άποψη της ιστορικής λειτουργίας, θα έλεγα εκείνη του Χαρίλαου Τρικούπη.

7. Η προηγούμενη δεκαετία της χρεοκοπίας μάς θύμιζε πόσο ασυνεχής είναι ο δρόμος του εκσυγχρονισμού στην Ελλάδα. Τα εισοδήματα μειώθηκαν δραματικά, κινδύνευσε η θέση της στην ΕΕ, η κοινωνία διχάστηκε, ενώ για κάποια περίοδο αμφισβητήθηκε το δημοκρατικό «κεκτημένο» της Μεταπολίτευσης. Όχι τυχαία, οι δυνάμεις που παραλίγο να ρίξουν τη χώρα στον γκρεμό, οι λεγόμενες αντιμνημονιακές, είχαν ως κύριο στόχο κριτικής, όχι την πολιτική της αδράνειας που ακολουθήθηκε μετά το 2004, ούτε την έκρηξη του δανεισμού της διετίας 2007-2009, αλλά την εκσυγχρονιστική περίοδο και τον Κ.Σ. προσωπικά. Σήμερα ξέρουμε την κατάληξη και δεν χρειάζεται καν να σταθούμε. Η Ελλάδα άντεξε, το δημοκρατικό κεκτημένο της μεταπολίτευσης άντεξε, η πλειονότητα των απλών Ελλήνων πολιτών έδειξε μια αξιοπρέπεια και έτσι απάντησε τελικά στην ακραία εχθροπάθεια και τη βία. Η φιλοευρωπαϊκή Ελλάδα δικαιώθηκε, η Ελλάδα του Σημίτη δικαιώθηκε.

Χρειάζεται να το κρατήσουμε. Γιατί και πάλι βρισκόμαστε σε ένα σταυροδρόμι, όπου η χώρα έχει ανάγκη να κάνει ένα νέο μεταρρυθμιστικό άλμα. Τα προβλήματα είναι δομικά και πιεστικά. Τα περιέγραψαν και η Α.Δ. και ο Γ. Στ.

[....]